

Frälsningsarmén på Skansen

Frälsningsarméns Kongresser

Ganska snart efter det att Frälsningsarmén fått fotfäste i Sverige år 1882, öppnades den ena kåren efter den andra. För att stärka samhörigheten mellan kårerna arrangerades gemensamma samlingar av olika slag. Att den nya rörelsen var en armé grundad på Bibelns soldattanke kunde märkas på många sätt: Truppsammanslagning, Mönstring, Sjömanöver och andra epitet användes flitigt.

Efter ett år firades årsfest som sedan kom att kallas Kongress. Stockholm blev en naturlig mötesplats, men även på andra centralorter anordnades kongresser. Arrangemangen skapade samhörighet bland frälsningssoldaterna och väckte stor uppmärksamhet bland allmänheten. Friluftsmöten och marscher blev färgglada inslag i den annars så gråa verklighet som människorna levde i. Fladdrande fanor och sprittande stridsmusik blev kallelsesignaler. Tron manifesterades genom uniformer, tonkaskader och friska vittnesbörd.

Trots dåliga kommunikationer och usel ekonomi sökte sig soldaterna till kongresserna. Ibland var

intresset så stort att det anordnades extratåg från bl. a. Dalarna och Östergötland. Festsmyckade ånglok drog de glada resenärerna till huvudstaden. Bussar hyrdes, men många kom cyklande till kongressen. I referat i Stridsropet från 1925 års kongress finns en upplysning om att adjutant Eskil Bolin cyklat 68 mil från och till Vansbro, där han var kårledare. Ett annat år använde han och dottern Vasti tandemcykel, men då hon inte skulle med hem trampade han ensam sin tandem varför han efter vägen hem fick många upplysningar om att han tappat medcyklisten.

Varför Skansen?

Från början av 1900-talet kom Skansen att bli samlingsplats för kongressernas avslutningsmöten.

Skansen, som hade skapats av Artur Hazelius, invigdes den 11 oktober 1891. Varför sökte sig Frälsningsarmén till Skansen? Var det därför att den passade bra bland gamla ålderdomliga stugor och fornminnen? Egentligen är det en längre historia. Det går att spåra influenser från tiden före Frälsningsarméns första framträdande i Sverige. I sin ungdom vistades Hanna Ouchterlony flera år i Stockholm innan hon etablerade sig som bokhandlare i Värnamo. Hon hade då ingen aning om Catherine och William Booths skapelse i England. Eftersom hon var av så kallad "bättre familj" vistades hon mycket i de salonger där Stockholms välsituerade människor roade sig. Hanna Ouchterlony lär i sin ungdom ha varit flitig på dansgolvet. Hon kände väl stadens inflytelserika medborgare.

En brorsdotter till Hanna Ouchterlony, Anna Ouchterlony arbetade tillsammans med Artur Hazelius på Skansen. Hon var inte frälsningssoldat men stod nära Armén. Under Hanna Ouchterlonys tid som ledare för Frelsesarmeen i

HANNA OUCHTERLONY.
Fot: Artur Hazelius, Stockholm.
(1904).

Norge hade hon en tid gjort tjänst som hennes sekreterare och följt henne på flera strapatsrika resor i landet. De hade faktiskt också genomfört fjällfärder tillsammans. I Hanna Ouchterlonys dagbok från tiden i Norge står det om vådliga resor i Nordnorge och äventyrliga fjällturer. När Frälsningsarmén önskade komma till Skansen visste skansenledningen mycket väl vad Frälsningsarmén var. Kanske medverkade också det faktum att Frälsningsarméns folk från Dalarna och Lappland ofta uppträdde i sina dräkter vid speciella tillfällen. Skansen slog ju vakt om folkdräkternas värde.

Med "flygande fanor och klingande spel"

I det årliga programmet för Frälsningsarméns kongresser i Stockholm var musikfesten på Skansen kulmen av arrangemang. Med "flygande fanor och klingande spel" har frälsningssoldater i flera generationer marscherat till Skansen för att fröjdas över gemenskapen, njuta av utsikten över Stockholm och lova Herren med sång och musik. Marscherna från Östermalm eller Kungsträdgården har varit en manifestation av levande gudstro.

Att vara i Kungsträdgården före avmarsch var en speciell upplevelse. Skyltar anvisade var de olika divisionerna och sektionerna skulle ställa upp till marsch. Hornmusikkårerna avlöste varandra med eggande stridsmusik. Ur det som verkade vara kaos bildades välordnade marschkolonner. Vissa år var antalet marschkolonner så många att det måste vara tidsavstånd vid avmarschen för trafikens skull.

Under 1970- och 1980-talen deltog alltid tamburinspelande unga flickor framför hornmusikkårerna. Dessa amasoner väckte stor uppmärksamhet.

Under några år marscherade jag under Norrbottens divisions fana. Jag minns att divisionschefen, major Fritz Johanson, informerade mig om att man vid Strandvägen vid ett visst kvarter kunde se den gamle stabsmusikanten Einar Westling stå och gråta. De hade varit stabsmusikanter

tillsammans med Einar Westling hade vacklat i sin tro och stod nu där gråtande och tänkte på gamla tider. Jo, mycket riktigt, han stod där år efter år. (Einar Westling skrev bl.a. sången Barnatro)

Musikfesten

Framme vid Skansen väntade tusentals människor och där stod alltid kongressledarna för att ta emot salut, som det hette. Själv har jag haft svårt för det men i stället med glädje marscherat i ledet.

Marschvägen var lång och det var arbetsamt för musikanterna, särskilt för dem med de största instrumenten och naturligtvis trumslagarna som aldrig fick ta paus. Jag minns musikanter Rune Johansson vid Vasakåren, som efter ankomsten till Skansen sa till mig: "Nu har jag gått min sextiosjunde kongressmarsch". Heder åt alla trofasta musikanter!

Egentligen har jag nu slagit Runes rekord. Jag gick min första kongressmarsch 1935 och min sista i år.

(Bilden t.v. från 1971 då Sven Nilsson var

Nationell Ungdomssekreterare, han går främst och håller i Ungdomens flagga för att manifestera Ungdomens År, Red.anm.)

Stridsropets referat

Den som vill veta hur det började får söka i gamla nummer av Stridsropet. I färgstarka referat skildras kongresserna. Musikfesterna på Skansen annonserades som "Jättemusikfester", ordet jätte användes även på den tiden. Engelsmannen Bramwell Taylor skrev i Stridsropet nr 29 1920 om musikfesterna: *"de har beskrivits, icke endast i de svenska kongressannalerna, utan i Arméns historia som ett av de förnämsta undren i dess musikliv."* 1927 var Stridsropets referent en aning lustig och skrev att programmet på Skansen "omväxlade med hornmusik och sång och med sång och hornmusik".

Kongressledarna talare

1938 års kongress leddes av general Evangeline Booth. I musikfesten sjöng den stora kongresskören hennes sång: "Vår värld för Gud". 30 000 människor lyssnade. Jag var själv en av dessa där jag stod tillsammans med scouter som varit på läger på Stora Timrarö. Jag minns hur sången grep tag i sinnet.

har hållit sina brandtal på Skansen och ofta prisade de den hänförande utsikten över Stockholm.

De olika skansencheferna har som regel alltid deltagit i musikfesterna och Nils Erik Bæhrendtz steg alltid in i marschen och gick i första ledet fram till Solliden.

(På bilden från 1970 Nils Erik Bæhrendtz samtalar med dåvarande General Erik Wickberg.)

Numera sedan några år hålls kongresserna med flera års mellanrum och traditionen med musikfest på Skansen har upphört. Det är tråkigt ty måndagskvällarna på Skansen var festliga avslutningar närmare ett 90-tal kongresser.

Äldre frälsningssoldaterna minns hur långbord var dukade vid Sollidens restaurang där armékårerna från olika delar av landet förhandsbeställt kaffe med bedårande stockholmsutsikt.

Under tiden kaffet dracks spelade flera musikkårer från scenen, barnen och en och annan frälsningsofficer åkte miniatyrtåg medan andra strövade mot Djurgården för att njuta av ekarnas stilla lövprassel.

Sista gången Frälsningsarméns kongress avslutades på Skansen var 1998. Då var General och fru Paul Rader huvudtalare och förutom Frälsningsarméns egna musikgrupper medverkade trubaduren Tore Skogman, en av Vasakårens hjälptruppsmedlemmar.

Text: Sven Nilsson, kommandör

Bilder: Per Anders Thunqvist (PAT) & Frälsningsarméns Arkiv

Copyright: Frälsningsarméns Arkiv 2014-07-23

För www.bootheum.se